

is helyeztek. Az SNR 104 kemence szájnnyílásához kétoldalt termésköveket raktak.

Az Árpád-kori leletanyag kisebb hányadát korongolt fazék- és bográcstörödékek, nagyobb részét állatcsontok alkotják. Az SNR 6 nagyméretű gödörben több teljes állatvázat (kutya, sertés, birka, szárnyas) találtunk.

A leletek a KÖSZ szegedi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozásukat követően a kecskeméti Katona József Múzeumba kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Botyán Katinka, Császi Dávid, Molnár Zsolt technikusok.

GULYÁS GYÖNGYI

106. Bugac, Felsőmonostor II. (KÖH 72677)

(Bács-Kiskun megye) Sza

A Horvát Tranzit gázszállító vezeték építése kapcsán 2009. december 1–14. között a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai feltárást végeztek a kivitelezési munkákhoz kapcsolódó régészeti szakfelügyelet során azonosított, korábban ismeretlen lelőhelyen (HT-112.), a nyomvonal 14+250 és 14+450 km-szelvényei között, 597 m²-nyi területen.

A változó vastagságú, átlag 80 cm vastag humusztakaró alatt az agyagos, szürke, néhol sárga, homokos altalajon összesen 81 régészeti jelenséget észleltünk, amelyekhez végül 66 objektumot rendeltünk; a 14 árok, 39 gödör és 9 tűzhely kivétel nélkül szarmata kori volt. Az objektumok 3 csoportban sűrűsödtek a területen. A földúttól D-re a mély, kerek, 5–6 m átmérőjű, valószínűleg vízgyűjtő funkciójú vermek domináltak, míg a legdélebbi fekvésű objektumok árkok voltak. Ezek a telep szélét jelölhették, mivel D-i irányba haladva, a lelőhely dombhátjának gerincén, a csőárok lépcsősen megásott falában régészeti jelenségek nyomát már nem lehetett megfigyelni. A földúttól közvetlenül É-ra kerek alakú, öblös vermek, egy-két földbe mélyített, katlanszerű tűzhely és a hozzájuk tartozó hamus előtérgödörök jelentkeztek, míg a feltárási középső részén méhkas alakú vermeket, ill. egymásra ázott, szintén katlanszerű tűzhelyek csoportját bontottuk ki. Utóbbiak szerkezetileg azonos felépítést mutattak: a sekélyen az altalajba mélyedő objektumok tengelye döntően ÉNy–DK-i volt, alakjuk felülnézetben nyolcast formázott, hosszuk átlagosan 80 cm volt. Az ovális előtér a tálszerű, felül katlanszerűen nyitott, kerek tűztér felé lejtett. A tűztér oldala gyengén volt átégve, és alsó részüket minden esetben kormos sáv töltötte ki. Egy csoportjukat már a humuszban érzékeltük, ezeket pozitíva bontottuk.

A feltárási meglepő és talán egyik legfontosabb eredménye a szarmata kori járósint egy 2,8 m hosszúságú részletének megfigyelése volt a földúttól É-ra, a szelvény É-i harmadában. A preparált területet a nyomvonalon kívül, egy 1 m széles rábontás során dokumentáltuk. Ez a szint a mai járósint alatt 30 cm-rel húzódott. A szántás csak kis mértékben érte a kemény, letaposott területet,

amelybe beletaposva kerámiatörödékek feküdtek. Éppen a csekély mélységben végzett szántás lehet az oka annak, hogy a mai felszínre csupán kevés lelet került, így a nyomvonalon végzett terepbejárás során a telep rejtve maradhatott.

A rábontás mellett közvetlenül, egy kb. 15 m hosszúságú szelvényszakaszon csak 10 cm-rel humusztunk lejjebb a szarmata járósinthez képest, ezen a szakaszon ugyanis az objektumok igen magasan indulva, lényegében a korabeli járósintből már követhetőek voltak. A jóval az altalaj szintje felett jelentkező telepjelenségek között kézi humusztolást végeztünk, melynek alkalmával újabb, a fekete humuszban világosbarna foltként elkülönülő objektumok is előkerültek. Mivel az objektumok ezen a 15 m-es szakaszon alig sérültek, lehetőség nyílt azok csaknem teljes feltáráására, szerkezetük pontosabb megfigyelésére. A bontás során kiderült, hogy a gödrök szájrésze nagyon erősen szűkült a korabeli járósint irányába. Több esetben felmerült a homokos talajba ázott vermek agyaggal való kitapasztásának lehetősége, ennek nyomait azonban csak foltokban tudtuk kimutatni. A feltárási során tisztáztuk a lelőhely nyomvonalba eső É-i határát is. Ezt egy kettős árok képezte, amelyen túl már nem kerültek elő objektumok.

A kerámiaanyag egyenletesen szóródott a szelvényben, döntő része az objektumok felső harmadában koncentrált; egy gödörből fibulatörödékek is napvilágot láttak. A telep előzetesen Kr. u. 3–4. századnak határozható meg.

A leletek a KÖSZ szegedi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozásukat követően a kecskeméti Katona József Múzeumba kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Benedek András, Nagy Norbert, Takács Gábor technikusok.

PÓPITY DÁNIEL

107. Bugac, Gázátemelő (KÖH 69217)

(Bács-Kiskun megye) Sza

A lelőhely Bugac belterületétől K-re, a Bugac–Kiskunfélegyháza műúttól D-re, a műút és a Béke Tsz-hez vezető bekötőút szögletében, a Szentkút-éri-csatorna D-i partján található. A Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai a Horvát Tranzit gázszállító vezeték nyomvonalán 2009. október 12–27. között, összesen 778 m²-en, a terepbejárások során azonosított lelőhely (HT 7. lh.) középső részén, több ütemben végeztek megelőző feltárást.

A nyomvonalon 64 objektum foltját azonosítottuk a humusztolás és nyelés alkalmával. A 80 stratigráfiai egység között 46 gödör, 22 oszlophely, 10 árok, egy ház és egy tűzhely volt, melyek közül 54 szarmata kori, 26 korhatározó leletanyag hiányában ismeretlen korú. A településobjektumok a feltárással érintett nyomvonalon egyenletesen oszlottak el. A település É-i szélén kerítő- és